

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوست عملیاتی رویداد ملی «خلوت آسمانی»
(اعتمکاف نوجوانان)

معاونت پرورشی سازمان مدارس معارف اسلامی صدرا

برنامه معنوی اعتکاف همواره بستری برای جوانه زدن نشانه های معنویت در جامعه ایرانی اسلامی ما بوده است.

در میان مخاطب های اعتکاف، گرایش جوانان و نوجوانان بیشتر مورد توجه رصد کنندگان امور فرهنگی و تربیتی جامعه است. مقام معظم رهبری این گرایش را بسیار با ارزش نامیدند: «این گرایشی که امروز در محیط جوان کشور به معنویات وجود دارد، خیلی با ارزش است؛ این شبهای احیاء، این مجالس توسل، این اعتکافها، این دعاهای کمیل، دعای ابوحمزه، این همه جوان، این اشکها، این توجه‌ها، خیلی قیمت دارد؛ اینها را نگه دارید، اینها ارزش دارد. ارزشش هم فقط برای شخص خود شما نیست؛ برای کشور ارزش دارد» (۱۳۹۵ / ۴ / ۱۲)

برگزاری اعتکاف هایی با حضور مخاطبان نوجوان با وجود تمام اهمیتش، ظرافت های خاص خودش را هم دارد. مخاطب در سنی است که از لایه کودکی خود پوست انداخته، اما شور و هیجان و انرژی دوران نوجوانی را هم به همراه دارد. به همین جهت باید برای برنامه اعتکاف نوجوانانه طرح ریزی متناسب با حال و هوای او را داشت.

«معاونت پرورشی سازمان مدارس صدرا» به نمایندگی از «بنیاد ملی نوجوان» مأموریت طرح ریزی، تولید محتوا، توانمندی و رشد مربیان و فرماندهانی را برعهده دارد که در این رویداد ملی مجاهدانه در خط مقدم در حال تلاش هستند.

آنچه پیش روست قدمی ولو کوچک در مسیر طراحی عملیات رویداد ملی «خلوت آسمانی» (اعتکاف نوجوانانه) است.

پیگیری اختصاص مساجدی ویژه اعتکاف دانش آموزی

مربیان، طلاب، مدیران مدارس و همه عزیزانی که در مسیر تربیت نوجوانان در حال مجاهدت هستند، تلاش نمایند تا مساجدی ویژه و اختصاصی برای اعتکاف دانش آموزی تخصیص یابد. هم چنین در صورت هماهنگی با عزیزان اداره آموزش و پرورش استانی غیبت دانش آموزان معتکف «موجه» می شود.

ثبت نام

در برخی از پایگاه های اجتماعی، جمعیتی که به اعتکاف دعوت می شوند از یک پایگاه دعوت می شوند؛ مثلا دانش آموزان یک مدرسه، و یا نوجوانان یک کانون فرهنگی.

در این حالت عملیات ثبت نام و شناسایی داوطلبین پیچیدگی خاصی ندارد؛ چرا که نوجوانان را از قبل می شناسیم و به استعداد ها و ظرفیت های آن نیز کم و بیش آگاهیم.

اما در مواردی دیگر داوطلبین از نوجوانان های ناآشنا هستند؛ مثلا نوجوان های یک محله که آشنایی کامل نسبت به آنها نداریم، و یا نوجوان های چند پایگاه و مدرسه.

در این صورت باید نکاتی را در هنگام ثبت نام عزیزان مدنظر قرار داد:

۱. در هنگام ثبت نام از متقاضیان اعتکاف، (چه به صورت برگه ای چه در تارنمای ویژه ثبت نام) اطلاعات زیر از عزیزان داوطلب حتما گرفته شود:

الف. اطلاعات شناسنامه ای

ب. محل فعالیت نوجوان (مدرسه، کانون فرهنگی، مسجد، امامزاده، باشگاه

ورزشی و ...)

ج. عرصه های خادمی اعتکاف (تدارکات و پذیرایی، اجرای برنامه های فرهنگی، انتظامات، اذان و تکبیر و تعقیبات نماز، قرائت قرآن، عکاسی و مستند سازی، گزارش نویسی مکتوب و ...)

د. نام مربی و هر بزرگ تری که دوست دارند در مراسم اعتکاف همراه ایشان باشد.

۲. تا جایی که امکان دارد، نوجوان ها با یک سرگروه و مربی در مراسم اعتکاف حاضر شوند تا راحت تر و بهتر بتوان با ایشان تعامل کرد. در فعالیت های گروهی نیز از همین دسته بندی ها می توان استفاده کرد.

برنامه ریزی برای عبادت نوجوانان

اول: نماز جماعت

یکی از مهمترین محور های عبادی اعتکاف «نماز جماعت» است. درست است که اعتکاف نوجوانان باید برنامه های متنوع و جذاب و متناسب با سن نوجوانان داشته باشد، اما همه برنامه ها باید نیم ساعت مانده به اذان به اتمام رسیده باشند.

در این نیم ساعت از نوجوانان بخواهیم «لباس رسمی» خودشان را بپوشند، هم چون کسی که می خواهد به میهمانی برود. از خادم مسجد بخواهیم در این سه روز اجازه دهند نوجوانان «خادم نماز» شوند.

خادمین نماز در اذان گویی، تکبیر گویی، خواندن تعقیبات، منظم کردن و آماده کردن صفوف و ... می توانند مشارکت جدی داشته باشند

ب. مناجات خوانی و وقت خلوت
مهمترین رکن اعتکاف خلوت با خدای مهربان است. خلوتی توأم با تفکر و
تضرع. درست است که نوجوانان عزیز پر نشاط هستند، اما به شدت نیازمند
چنین خلوت های معنوی هستند.
دقت شود مراسم مناجات خوانی و توسل طولانی نشود.

ج. محفل تلاوت قرآن
بخشی از قرآن را با مشارکت دانش آموزان هر روز تلاوت کنید. حضور اساتید
قرائت و بیان نکات تفسیری کاربردی و به زبان نوجوانانه جذاب کننده این
محفل نورانی است.
یکی از بهترین وقت ها برای اجرای این برنامه، نیم ساعت قبل از اذان ظهر
است.

دوره همی های نوجوانانه

نوجوان ها زلال و پاک و علاقه مند عبادت هستند، اما در عین حال پر شور و
هیجان.

اگر برای حاشیه های برنامه اعتکاف، طرح ریزی نداشته باشیم هم نظم و
فضای مسجد تحت الشعاع قرار می گیرد، و هم از فرصت حضور نوجوانان
عزیز در مسجد نتوانسته ایم خوب استفاده کنیم.

دوره همی های گروهی یکی از قالب هایی است که می تواند زمان حضور در
اعتکاف را پر فایده کند

پیشنهاد برنامه های متنوع در دوره همی

مسابقات گروهی

کارگاه تولید نشریه با موضوعات

حلقه های گفت و گو با موضوع مشخص

روایت کتاب
پرسش و پاسخ
بازی های رومیزی و فکری
پخش مستند و فیلم
کارگاه نقد پویانمایی

عرصه خدمت در اعتکاف دو لایه دارد؛ یکی مدیریت کلان و اصلی، و دیگری خدمت میدانی عمومی.

درست است که مدیریت کلان و اصلی مراسم اعتکاف باید دست بزرگ ترها و تجربه دارها باشد، اما در لایه خدمت میدانی و عمومی باید به گونه ای برنامه ریزی کنیم که همه نوجوانان خود را سهیم و موظف در خادمی برنامه بدانند.

برای انجام این مهم رعایت نکات ذیل ضروری است از مربیان و خود دانش آموزان برای انتخاب جایگاه و مقدار خادمی ایشان کمک بگیریم. در برگه ثبت نام می توان درباره عرصه خدمت رسانی پرسش داشت.

سعی کنیم همه دانش آموزان در خادمی شرکت کنند؛ مثلاً برای پخش سحری و افطار هر روز چند گروه از نوجوانان خادم پذیرایی می شوند. در همان روز برای برگزاری مراسم نماز و یا دیگر برنامه های فرهنگی از چند گروه دیگر استفاده کنیم.

در مواجهه با خادمین، کریمانه و مهربانانه برخورد کنیم. در عین حال باید کار جدی گرفته شود تا خدمت رسانی به نحو احسن انجام شود

برخی عرصه های خدمت رسانی:
رسانه (عکاسی و فیلم برداری از برنامه ها)
توزیع بسته ها و محتوای فرهنگی هنری
مراسم نماز و مناجات خوانی
تلاوت قرآن
اجرا و مدیریت مراسمات ویژه
پذیرایی و تدارکات (تهیه، آماده سازی و پخش)
خادم کتاب (مسوول کتابخانه سیار مسجد)
بیدار باش
انتظامات
مسؤول صوت
تزیینات و فضا سازی
مدیر بخش تولیدات اعتکاف (خاطره نویسی، گزارش ویژه برنامه ها و ...)

ویژه برنامه های پیشنهادی

۱. پویش از من مباش غافل (طرح کتاب خوانی هدف مند)
کتاب های متناسب با سن و سال و علاقه نوجوانان را در یک بخش خاص
مسجد در اختیارشان قرار دهید.
از این کتاب ها در تولیدات دیگر ویژه برنامه ها هم می توانید استفاده کنید.

۲. ویژه برنامه «مسجد، مدرسه است»
استفاده از ظرفیت معلم های دلسوز برای تقویت بنیه درسی دانش آموزان
این برنامه موجب می شود دانش آموزان نه تنها در این سه روز از برنامه
درسی خود عقب نمانند، بلکه از فرصت اعتکاف برای جبران کاستی ها،
رفاقت با معلم ها، گفت و گو درباره شیوه های صحیح درس خواندن و ...
استفاده نمایند.

۳. ویژه برنامه «حرفِ ما»

برگزاری کرسی های آزاد اندیشی با استفاده از ظرفیت مدیریتی دانش آموزان آنچه در عملیات این ویژه برنامه باید مورد لحاظ قرار گیرد: حرف ما چیست؟

برنامه حرف ما یک «کرسی آزاد اندیشی نوجوانانه» است. بستری است برای اینکه نوجوان ها بتوانند حرف های خود را با استدلال و بیان قابل دفاع روبروی هم سن و سال ها و بزرگ تر های خود بیان کنند.

اهمیت این رویکرد

نسل نوجوان های امروزی (بویژه دهه هشتادی ها) مطالبه گر و خوش زبان هستند. می گویند حرف های زیادی برای گفتن دارند و کسی نیست به حرف ها و درد و دل های ایشان گوش فرا دهد.

حرفِ ما یکی از قالب هایی است که کمک می کند هم حرف های نوجوان شنیده شود، و هم او را در مسیر درست و مستدل بیان داشتن یاری می دهد.

شیوه برگزاری این ویژه برنامه

این برنامه در دو مرحله برگزار می گردد.

ابتدا با طرح موضوع کلی، گروه های نوجوانان در گرده های مختلف با هدایت گری مربیان به بیان نظرات اولیه خود می پردازند.

این دوره می ها می بایست یک دبیر داشته باشد تا خلاصه نظرات را یادداشت کند.

در نهایت یکی از نوجوانان هر گروه، به نمایندگی در مرحله دوم شرکت خواهد کرد. (دقت شود که این فرد همان دبیر نباشد تا نقش آفرینی ها

تقسیم شود)

در مرحله دوم هر کدام از نماینده ها در جایگاه ویژه گفت و گو حاضر می شوند و ۵ دقیقه وقت دارند تا نظر خود را بیان کنند.

مجری ویژه برنامه عمومی، به حاضرین در جلسه اجازه می دهد تا در زمان یک الی ۲ دقیقه ای به مخالفت و موافقت با نماینده گروه اول بپردازند در این مرحله یک کارشناس تمامی نظرات را گوش می دهد و در نهایت ۱۰ دقیقه درباره نقاط قوت و ضعف بیان و استدلال و ۱۰ دقیقه در جمع بندی گفت و گو صحبت خواهد کرد.

از هر گروه یک گزارش باید به دبیرخانه ویژه برنامه برسد تا این گزارش ها ارزیابی شود؛ گزارشی از خلاصه گفت و گو ها در مسأله.

موضوع گفت و گو

موضوعاتی که می توان در این ویژه برنامه بدان پرداخت می تواند سیاسی - اجتماعی و یا آینده پژوهی و یا درباره مسائل و چالش های نوجوان امروزی باشد.

پیشنهاد ما درباره موضوع: از انقلاب تا ظهور

برای انجام این مهم رعایت نکات ذیل ضروری است مستند سازی و فیلم برداری از این ویژه برنامه و انعکاس رسانه ای آن در هویت سازی نوجوانان بسیار مؤثر است.

سرگروه ها و مربیان در نظم دهی به برنامه بسیار می توانند نقش آفرین باشند.

کارشناس برنامه در هنگام ارائه نظر نوجوانان خیلی در مباحثشان دخالت نکند و اجازه دهد نوجوانان صحبت خود را بیان کنند.

گزارش مکتوب و یا صوتی از جلسه، یکی از مهم ترین خروجی های آن است. این گزارش ها می تواند در ارزیابی واقعی از ذهنیت نوجوانان بسیار به ما کمک کند.

۴. ویژه برنامه «میهمان بهشت» یا «رفیق شهیدم»

روایت گری نوجوانانه زندگی شهدا

در محضر شهدای گمنام تازه تفحص شده

برخی محتواها و منابع مورد نیاز برای این برنامه در گروه و کانال مدیران و طلاب مدارس صدرا قرار داده می شود. در پایان از مجاهدت های فراوان شما عزیزان صمیمانه تشکر و قدردانی می کنیم.

موفق و مؤید باشید

معاونت پرورشی سازمان مدارس صدرا